

Ministryně uctila památku hrdinů v Normandii a Skotsku. U Loch Doon vznikne památník příslušníku RAF Františku Heklovi

27.8.2024 - | Ministerstvo obrany ČR

V Bayeux se nachází největší hřbitov vojáků Commonwealthu ve Francii z 2. světové války. Je zde téměř 5 tisíc hrobů, většinou z invaze v Normandii. Pohřbeni jsou tu i čtyři čs. vojáci: podplukovník i. m. Linhart Fajt, major i. m. Jiří Bauer, desátník Alois Hanuš a voják Kurt Steiner.

Fajt se po nacistické okupaci zapojil do odboje. Poté, co se o něj začalo zajímat gestapo, uprchl do Francie a posléze do Velké Británie. U 311. čs. bombardovací peruti RAF působil jako palubní mechanik, službu vykonával na letounu Liberator. Zahynul 18. listopadu 1943, kdy bylo letadlo pravděpodobně sestřeleno nepřitelem. Stejný osud stihl Jiřího Bauera, který se jako pilot 310. čs. stíhací peruti RAF zúčastnil letecké podpory spojenecké invaze do Francie a 29. června 1944 byl jeho Spitfire sestřelen německým flakem u města Caen při útoku na pozemní cíle v Normandii. Další dva čs. vojáci byli příslušníci čs. samostatné obrněné brigády, která se vylodila v Arromanches mezi 30. srpnem a 4. zářím 1944 a byla formována v prostoru Bayeux a Falaise. Oba zemřeli bohužel při nehodách.

„Na tomto místě je cítit tichý respekt k těm, kteří bojovali a položili své životy za svobodu a mír. Tato zkušenost pro mě nebyla jen historickou lekcí, ale i silným připomenutím naší odpovědnosti – nezapomínat na odvahu a oběti těch, kteří bojovali za naši budoucnost,“ podotkla ministryně obrany Jana Černochová.

Na hřbitově amerických vojáků v Caen a u památníku na pláži Omaha se pak česká delegace poklonila památce amerických vojáků, kteří padli v Evropě za 2. světové války. Místní ředitel pobočky American Battle Monuments Commission, pod které patří pohřebiště amerických vojáků po celém světě, představil i tři osudy zde pochovaných vojáků, kteří původně pocházeli z českých zemí.

„Pohled na Omaha Beach, která se rozprostírá pod hřbitovem, mi připomněl nesmírnou odvahu a odhodlání spojeneckých sil. Právě zde utrpěly největší ztráty. Zastavila jsem se také u Zdi nezvěstných, kde jsou vyryta jména 1 557 vojáků, jejichž osudy zůstávají neznámé. Tento důstojný památník připomíná, že ani oni nejsou zapomenuti. Na závěr jsem vzdala poctu na samotné Omaha Beach, jednom z klíčových míst vylodění 6. června 1944. Tato pláž, svědek jedné z nejkrvavějších bitev, byla klíčová pro propojení britských a amerických sil a následné osvobození Francie,“ sdělila ministryně obrany.

Arisaig - bezpečné místo

Skotský Arisaig má pro českou historii mimořádný význam. Právě zde v letech 1941-1943 prošly speciálním výcvikem přes tři stovky příslušníků čs. brigády. Paradesantní výcvik probíhal v Ringway u Manchesteru, finální doškolení v jižní Anglii. Z 48 naplánovaných výsadek bylo provedeno 39 za účasti více než stovky parašutistů. Byli mezi nimi také rotmistři Jan Kubiš a Josef Gabčík, členové výsadku Anthropoid, kteří v květnu 1942 provedli atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Velký žulový památník, slavnostně odhalený na Den válečných veteránů 11. 11. 2009, má symbolickou podobu přistávajícího padáku.

„Památník, nedávno rekonstruovaný za finanční podpory Ministerstva obrany, připomíná hrdiny, kteří se dobrovolně přihlásili k náročným a nebezpečným úkolům. Obtížný výcvik zahrnoval klíčové dovednosti pro jejich úspěšné nasazení v okupované vlasti. Arisaig, který v gaelštině znamená ‚bezpečné místo‘, se stal nejen symbolem klidu, ale především hrdinství těch, kteří se nezastavili před žádnou překážkou v boji za svobodu. Nikdy nezapomeneme,“ zdůraznila ministryně obrany, která k památníku položila věnec.

Nový památník pro čs. hrdinu RAF

Tři sta kilometrů jižně od Arisaigu se nachází jezero Loch Doon. Během cvičného letu 25. října 1941 se do něj zřítil stíhací letoun Spitfire, v němž zahynul čs. pilot RAF plukovník i. m. František Hekl. Trosky letounu se podařilo vyzdvihnout v roce 1982 a v roce 2017, po náročném rekonstruování do původní podoby v markingu 312. čs. stíhací peruti RAF, došlo k jeho slavnostnímu znovupředstavení u příležitosti 40. výročí založení leteckého muzea v Dumfries. Tělesné ostatky Františka Hekla se ale nikdy nenašly a tohoto hrdinu bohužel do dnešní doby nepřipomínalo žádné pietní místo.

„V červenci 2023 jsme identifikovali vhodné místo pro památník. Lze odtud dohlédnout na část jezera, odkud byl Spitfire vyloven. Na zřízení spolupracujeme s leteckým muzeem v Dumfries i s vlastníkem pozemku, za českou stranu se do přípravy a realizace zapojil Vojenský historický ústav Praha. Návrh památníku vytvořil akademický malíř Pavel Holý právě z VHÚ Praha. Památník, který bude zároveň i jeho válečným hrobem, by měl být slavnostně odhalen asi na začátku září 2025,“ upřesnil plukovník Robert Speychal, ředitel odboru pro válečné veterány a válečné hroby MO.

„Vidět Heklův Spitfire v tak autentickém prostředí bylo pro nás hlubokým zážitkem. Děkujeme všem, kteří se podílejí na udržování tohoto významného místa. Je klíčové, aby příběhy hrdinů, jako byl plukovník Hekl, zůstaly živé,“ uvedla Jana Černochová, která na závěr cesty uctila ještě památku čs. letců majora i. m. Františka Schejbala a plukovníka i. m. Aloise Sedláčka na hřbitově St. Andrew's v Dumfries.

<https://mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/ministryne-uctila-pamatku-hrdinu-v-normandii-a-skotsku--u-loch-doon-vznikne-pamatnik-prislusniku-raf-frantisku-heklovi-253220>